

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

TURİZM SEKTÖRÜ

“2021 Değerlendirmesi, 2022 Beklentileri”

MUSTAFA KESKİN

Sektör Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Şubat 2022
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. 2021 YILINDA TÜRKİYE’DE SEKTÖRÜN DURUMU	2
2.1. Gelen Ziyaretçiler ve Turizm Geliri	2
2.2. Turizm Giderleri	2
2.3. Konaklama ve Bireysel Harcamalar	3
2.4. Yabancı Ziyaretçilerin Milliyetlere Göre Dağılımı	4
3. SEKTÖRDE 2022 YILI BEKLENTİLERİ	5
4. KAYNAKÇA.....	6

1. GİRİŞ

Enerji, hammadde gibi temel kaynaklar açısından farklı ülkelere bağımlı olmasından dolayı oluşan cari açığın ürün, hizmet üretimi ve ihracıyla karşılanması Türkiye'nin uygulamış olduğu ekonomik politikalarının özünü oluşturmaktadır. Bu politikaya hizmet ihracatı olarak atfedilen turizm sektörü büyük rol oynamakta ve ülke ekonomisine doğrudan ve dolaylı olarak önemli katkılar sağlamaktadır.

Dünya'nın ticaret, ekonomi ve turizm başkentlerinden biri olan Çin'in Hubei eyaletinde Vuhan kentinde ilk vuku bulan corona virüs ciddi şekilde yayılmıştır. Bundan dolayı 2020-2021 yıllarında Türkiye beklenen turizm hedeflerini gerçekleştirmekte diğer dünya ülkeleri gibi elzem sorunlar yaşamıştır. Virüsün etkileriyle beraber resmi sınırlarını kapatan ülkeler de durma noktasına gelen ticaret ve hizmet sektörü, aşılardan bulunmasıyla birlikte piyasaları kademeli olarak rahatlatmaktadır.

Yeni normalleşme sürecinde ziyaretçilerin seyahat planlamalarındaki tutumlarında sağlık ve güvenlik kaygılı değişimlerde gözlemlenmiştir. Seyahat eden misafirler seyahatlerini gidecekleri bölgeleri covid-19 risk yoğunluk haritalarını önceden tespit ederek tercihlerini yapmaktadırlar. Konaklama tesislerinin covid-19'a karşı aldıkları tedbirler, turistlerin nezdinde karar verici olmaktadır. Konaklama, yeme-içme yerlerinde temizlik ve hijyen kuralları ve standartlarının denetimini sağlayan Güvenli Turizm Sertifikası, turistlerin sorguladıkları başlıca konulardan biri haline dönmüştür.

Ayrıca kitlesel ortamlar ve programlardan ziyade daha bireysel programlar ve mekanları tercih ettikleri incelenmiştir. Her şey dahil konseptte sahip organizasyonlardan ziyade daha bireysel olan kamp kurma, karavan kiralama, tekne veya butik oteller gibi yollara başvurmuşlardır. Bu durumda turistleri kitlesel turizmden ziyade alternatif turizme entegre ettiği yeni bir trend oluşturmaktadır. Yalın bir seyahat planlaması ise Türkiye'nin bitki örtüsü ve iklim koşulları göz önüne alındığında ciddi avantajlar sağlamaktadır.

Pandemi sürecinden önce Türkiye, turizm sektöründe yukarı yönlü bir ivme izlerken salgın ile birlikte ekonominin itici güçlerinden olan turizm, kişi sayısı ve harcama olarak kan kaybetmiştir. Dolayısıyla bu sektörün gerçekleştirmiş olduğu yukarı ve aşağı yönlü ivmelerin nedeni olan pandemi sürecinin son üç yıldaki verilerinin mukayese edilerek sektörün incelenmesi daha elzemdir.

2019 yılında 51 milyon 860 bin 42 turist ziyaret gerçekleştirirken 34 milyon 520 bin 332 Amerikan doları Türk ekonomisine kazandırmıştır. Kişi başı ortalama yapılan harcamalar ise 666 Amerikan doları olarak saptanmıştır. 2020 yılında ise 15 milyon 826 bin 266 kişi seyahatlerinde Türkiye'yi tercih ederken 12 milyon 59 bin 320 Amerikan dolarını Türk ekonomisine kazandırdığı tespit edilmiştir. Kişi başı kaydedilmiş ortalama harcama ise 762 Amerikan doları ile geçen yıla göre 96 birimlik bir tırmanış sağlamıştır.

Bu çalışmada 2021 yılına ait turizm verileri tablolar yardımıyla daha detaylı analiz edilecek, akabinde sektöre ilişkin 2022 yılı beklentilerine yer verilecektir.

2. 2021 YILINDA TÜRKİYE’DE SEKTÖRÜN DURUMU

Bu bölümde Türkiye’nin sahip olduğu turizm geliri, turizm gideri, gelen ziyaretçiler, konaklama, harcamalar ve ziyaretçilerin uyuşklarına kadar tüm verilerin analizi yapılacaktır.

2.1. Gelen Ziyaretçiler ve Turizm Geliri

2020 yılında **15,8** milyon kişi seyahatlerinde Türkiye’yi planlamışlardır. 2019 yılına oranla kişi sayıları **%69,5**’lik bir oranla düşüş yaşamıştır. Bu ziyaretçilerden 2020 yılında **12** milyar Amerikan doları Türk ekonomisine kazandırılmıştır. Turizm gelirlerinde 2019 yılına kıyasla **%65,1**’lik bir azalış meydana gelmiştir.

Tablo 1. 2021 Yıllık Turizm Geliri ve Ziyaretçi Değerleri

YIL	Turizm Geliri (Bin Dolar)	Değişim Oranı (%)	Kişi Sayısı	Değişim Oranı (%)
2020	12.059.320	-65,1	15.826.266	-69,5
2021	24.482.332	103,0	29.357.463	85,5

Kaynak: TÜİK

2021 yılında gerçekleşen turizm geliri 2020 yılına kıyasla **%103** artış kaydederek **24,4** milyar Amerikan doları olmuştur. Bu gelirin mimarı olan ziyaretçilerimizin miktarı ise **% 85,5** oranında artarak **29,3** milyon kişi olarak kayıtlara geçmiştir. Ziyaretçilerimiz 19 milyar 679 milyon 915 bin Amerikan dolarını kişisel harcamalar, 4 milyar 802 milyon 417 bin Amerikan dolarını paket tur tercih ederek yapmış oldukları harcamalar oluşturmaktadır.

2.2. Turizm Giderleri

Yıllık bazda incelendiğinde; turizm gideri, 2020 yılına oranla **%67,7** artış göstererek **1,8** milyar Amerikan doları olarak gerçekleşmiştir. Bunun 1 milyar 819 milyon 811 bin Amerikan dolarını bireysel, 32 milyon 111 bin Amerikan dolarını ise paket tur harcamalarından saptanmıştır.

Yurt dışını ziyaret gerçekleştiren vatandaşlarımızın sayısı 2020 yılına oranla **%22,1** artmış **2,7** milyon kişi olmuştur. Bunların kişi başı ortalama yapmış oldukları harcamalar ise **676** Amerikan doları olarak gerçekleşmiştir.

Yapılan araştırmalara göre gelen-giden iç ve dış hat yolcularının kayıt altına alındıktan sonra açıklanan havalimanı verilerine göre, pandemi süreci öncesi ile pandemi süreci mukayese edildiğinde milletlerarası seyahat kısıtlamalarından dolayı dış hat yolcu miktarında düşüş yaşanırken iç hatta ise daha çok olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 2. Yıllık Turizm Giderleri

YIL	TURİZM GİDERİ (BİN DOLAR)	YURT DIŞINI ZİYARET EDEN T.C. VATANDAŞLARI
2020	1.104.545	2.242.864
2021	1.851.922	2.738.340

Kaynak: TÜİK

Yapılan bu harcamalar bir önceki yıla göre paket turda %202,5 olurken onu sırasıyla %162,4 ile tur hizmetleri harcaması ve %143,5 ile de eğitim, spor kültür harcamaları kaydedilmiştir. Bunların arasında en fazla artış yaşanan harcama ise paket turlardan meydana gelmektedir.

2.3. Konaklama ve Bireysel Harcamalar

Ülkemize girişlerinin ardından çıkış işlemlerini yapan ziyaretçilerimiz 2021 yılında bir önceki yıla oranla %85,5 artış gözlenmiş ve 29 milyon 357 bin 463 kişi olmuştur. Bu oranın %81,5'ini 23 milyon 940 bin 21 kişi ile yabancı uyruklular oluştururken, %18,5'ini ise 5 milyon 417 bin 442 kişi ile yurt dışında yaşam faaliyetlerini gerçekleştiren gurbetçilerimiz oluşturmaktadır.

İkinci sırada %16,9'luk bir oran ile " arkadaş ve akraba ziyareti", üçüncü sırada ise %5,2 ile "alışveriş" konumlandı. Yurt dışında ikametlerini sürdüren vatandaşlar ise Türkiye'ye %65,1 ile ekseri " arkadaş ve akraba ziyareti" amacıyla ziyaret gerçekleştirmişlerdir.

2020 yılında gelen ziyaretçilerimizin ortalama konaklama süreleri 12,4 gün iken ortalama kişi başı harcama ise 762 Amerikan doları şeklinde gerçekleşmiştir.

2021 yılı incelendiğinde ziyaretçilerimizin ortalama konaklama süreleri 12,6 gün olarak hafif bir artışla seyretmiştir. Kişi başı yapmış oldukları harcamalar ise ortalama olarak 834 Amerikan doları olarak kayıtlara geçmiştir. Bu hususta yapılan kişi başı harcamalarda 72 Amerikan doları arttığı gözlemlenmiştir. Yapılan bu kişi başı harcamaların yüksek olması kişi sayısının düştüğü durumlarda ciddi önem arz etmektedir.

Tablo 3. Ortalama Harcama ve Geceleme Verileri

YIL	Kişi Başı Ortalama Harcama (\$)	Ortalama Geceleme Sayısı
2020	762	12,4
2021	834	12,6

Kaynak: TÜİK

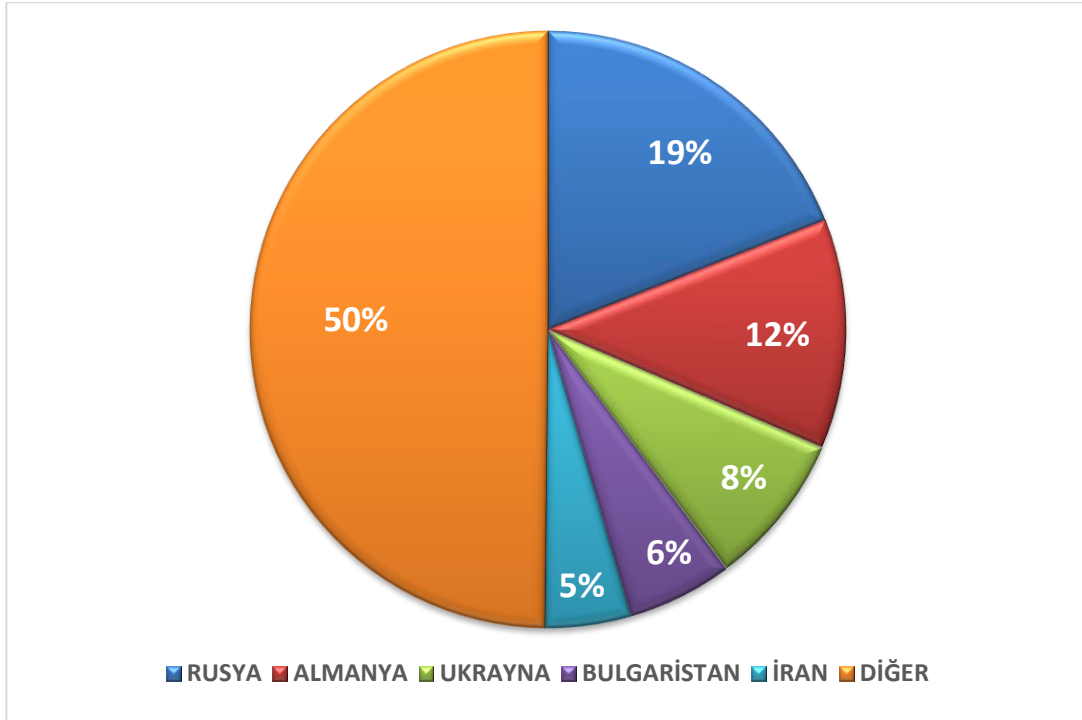
2.4. Yabancı Ziyaretçilerin Milliyetlere Göre Dağılımı

Yıllık bazda incelendiğinde yabancı uyruklu ziyaretçilerin ziyaret amaçlarında ilk etapta %71,4 ile "gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler" mevcutken yurt dışında ikamet eden gurbetçilerimiz Türkiye'ye %64,5 ile en çok "akraba ve arkadaş ziyareti" amacı güdümünde ziyaret gerçekleştirdi.

Yabancı ziyaretçilerimizden en çok Türkiye'yi tercih eden milliyet 4 milyon 694 bin 422 kişi ile Rusya Federasyonu olmuştur.

İkinci sırada ise 3 milyon 85 bin 215 kişi ile Almanya yer almıştır. Üçüncü ülke Ukrayna olup ziyaretçi sayısı ise 2 milyon 60 bin 8 kişidir. Bulgaristan dördüncü sırada 1 milyon 402 bin 795 kişi ile konumlanmıştır. Beşinci sırada yine komşumuz olan İran 1 milyon 153 bin 92 kişi ile ülkemizi ziyaret etmişlerdir.

Grafik 1. 2019-2021 Yılları Ülkemize Gelen Yabancı Ziyaretçilerin Milliyetlere Göre Dağılımı

Kaynak: TÜİK

3. SEKTÖRDE 2022 YILI BEKLENTİLERİ

Bu bölüme 2022 yılı Türkiye turizm sektöründeki hedefler, fırsatlar ve beklentiler konu olacaktır.

2022 yılı turizm sezonunun başlangıç noktası olan nisan ve mayıs aylarında gelen talebin büyüklüğü genel olarak sezonun habercisi olma niteliğindedir. Turizm sektöründe pandemi sürecinde ülkelerin almış oldukları çeşitli önlemler ve hızlı aşılama süreci ile potansiyel yeni varyantlar meydana gelmediği sürece kayda değer bir ivme yakalanması öngörülmektedir. Bu hususlarla beraber olağan dışı bir süreç yaşanmaması kaidesiyle 2022 yılında turizm sektöründe 2019 yılının üstüne koyarak 45 milyon ziyaretçinin üstüne çıkılması ve 30 milyar doların üzerinde turizm geliri elde edilmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca erken rezervasyon sorgulamalarında ciddi bir artış tespit edilmiştir. Bir önceki yıla oranla **%50**'den fazla olan talepler Rusya ve Avrupa merkezli yoğunluklar oluşturmuştur. Bu yıl Ege ve Akdeniz bölgelerinin yanı sıra Kıbrıs adası da rezervasyonların yoğun olduğu bölgelerdendir. Turizm sektöründeki ana pazarlarımızla birlikte Latin Amerika ülkelerinden de yoğun talep bulunmaktadır. Bu durum daralan ülke ekonomisine ve cari açığa doğrudan bir doping etkisi yaratacaktır.

Türkiye'nin covid-19 salgınına karşı almış olduğu hızlı tedbirler Türk turizmini rakip ülkelerin önüne geçirmektedir. Yeni neslin talepleri ve hızla gelişen teknoloji ile beraber sektörde ciddi güncellemeler olacaktır. Arttırılmış, sanal ve karma gerçeklik kavramlarının turizm sektörüne entegre edildiği bir dönem başlayacaktır. Güvenli ve hijyenik butik otellerin rövanşta olacağı, doğa tatillerine (kamp, karavan vb.) olan rağbetin yükseldiği bir sezon olacağı düşünülmektedir.

Rusya ve Ukrayna savaşı turizmi kısmen etkileyeceği öngörülmektedir. 2020'de Türkiye'ye gelen toplam yabancı turistlerin **%24,6**'sı Rusya ve Ukrayna'dan gelmiştir. 2021'de bu miktar **%27,3** şeklinde gerçekleşmiştir. Rusya ve Ukrayna'dan yılda 10 milyon turist seyahatlerinde Türkiye'yi tercih etmektedirler. Türkiye turizm sektöründe bu ülkelere elde edilen yıllık kar yaklaşık olarak 11 milyar dolar şeklinde belirtilmektedir. Savaşın seyrinden sonra yaşanan etkiler baz alındığında Türkiye'ye maliyeti yaklaşık 5 milyar dolar seviyelerinde olacağı düşünülmektedir.

Türkiye'nin hem Rusya hem de Ukrayna ile turizm, enerji ve gıda sektörleri başta olmak üzere stratejik anlaşmaları ve işbirlikleri mevcuttur. Son yaşanan bu elim olay ile birlikte Türkiye turizmi 2022 yılı için hedeflemiş olduğu rakamlara ulaşmakta derin bir yara almıştır.

Son olarak uluslararası turizmin eski gücüne erişebilmesi için ulusların birbirleriyle koordineli bir ilişki halinde süreci yönetmeleri önem arz etmektedir. Bu hususta karşılıklı ortak alınan tedbirler ve denetimin elektronik ortamda sağlanması sektörün hızlı ve kararlı adımlar atmasına olanak sağlayacaktır.

4. KAYNAKÇA

- ⌘ **Kültür ve Turizm Bakanlığı - Sınır İstatistikleri Aylık Bülteni**
[TURİZM İSTATİSTİKLERİ \(ktb.gov.tr\)](http://ktb.gov.tr)
- ⌘ **Türkiye İstatistik Kurumu**
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turizm-Istatistikleri-IV.Ceyrek:-Ekim-Aralik-ve-Yillik,-2021-45785>
- ⌘ **TURSAB – Türkiye ve Dünya Turizm Değerlendirmesi**
[COVID-19 Sürecinde Türkiye ve Dünya Turizmi Değerlendirmesi | TÜRSAB \(tursab.org.tr\)](http://tursab.org.tr)
- ⌘ **TUROB – Türkiye Turizm İstatistikleri 2021 Aralık**
<https://www.turob.com/tr/bilgi-merkezi/istatistikler/2022/show/768/aralik-2021-turkiye-turizm-istatistikleri>
- ⌘ **Anadolu Ajansı – Kovid-19 2021’de Turizmi Vurdu**
[Kovid-19 tüm dünyada turizm sektörünü vurmaya 2021'de de devam etti \(aa.com.tr\)](http://aa.com.tr)
- ⌘ **Turizm Günlüğü – Turizm Sektörü 2022 Yılı Öngörü ve Beklentileri**
[Turizm sektöründen 2022 yılı öngörü ve beklentileri - Turizm Günlüğü \(turizmgunlugu.com\)](http://turizmgunlugu.com)
- ⌘ **Dünya Gazetesi – Turizmde 2022 Hedefi**
[Turizmde 2022 hedefi 30 milyar dolar gelir - Dünya Gazetesi \(dunya.com\)](http://dunya.com)
- ⌘ **Turizm Güncel – 2022 Türkiye’nin Rekoru**
[“2022 Türkiye'nin turizmde rekor kıracağı yıl olacak” | Turizm Güncel - Turizm Haberleri - Turizm Gazetesi \(turizmguncel.com\)](http://turizmguncel.com)
- ⌘ **Ernst & Young - Pandemi Dönemi Turizm**
[EY Turizm Sektörü Eylül 2021](http://ey.com)
- ⌘ **Rudaw – Rusya Ukrayna Krizi Türkiye Turizmini Olumsuz Etkileyebilir**
<https://www.rudaw.net/turkish/business/26022022>